

*Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної держадміністрації
Державний навчальний заклад
«Харківське вище професійне училище № 6»*

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

*уроку з предмета «Людина і світ»
на тему: «Соціум (суспільство людей)»*

Автор:

викладач-методист вищої
категорії

**Буханцова
Світлана Михайлівна**

Харків – 2017

*Те суспільство заможне,
в якому заможний народ.*

М. Бердяєв

*Жорстока влада лю-
тіша за тигра.*

Конфуцій

Відеокафе «Форум»

УРОК

Журнал «Наші цінності»

План інтегрованого уроку з предмета «Людина і світ»

Тема уроку:	Соціум (суспільство людей)
Мета уроку:	
Навчальна:	допомогти учням визначити закономірності історичного розвитку та алгоритм еволюції національного соціуму;
Розвивальна:	розвивати вміння комплексного пошуку, аналізу, систематизації соціальної інформації з теми, формувати ключові компетентності, критичне відношення до соціальної нерівності;
Виховна:	виховувати толерантність, відповідальне ставлення до проблем сучасності та майбутнього, ціннісні орієнтації, сприяти позитивній соціалізації учнів в українському соціумі;
Методична:	відпрацьовувати методику проведення інтегрованих уроків, впровадження технології вітагенного навчання;
Управлінська:	спрямувати діяльність учнів на самостійну та колективну роботу як на уроці, так і в ході підготовки до нього;
Тип уроку:	засвоєння нових знань;
Інтеграція:	історія, соціологія, філософія, українська і зарубіжна літератури, культурологія, музика, інформатика;
Очікувані результати:	учні розуміють, чому і як з часом змінюється структура суспільства, усвідомлюють соціальну цінність суспільної безпеки та стабільності;
Наочність і ТЗН:	<ol style="list-style-type: none"> 1. комп'ютери; 2. мультимедійний проектор; 3. тематичне оформлення аудиторії; 4. виставки: <ul style="list-style-type: none"> • «Великі слобожани»; • «Моя мала Батьківщина»; • «Україна – це ми!»; • «Рік Японії в Україні»; 5. книжкова лавка «Аптека душі»; 6. фонозаписи; 7. презентація до уроку; 8. на столах учнів: <ul style="list-style-type: none"> • карточки «Моя оцінка»; • матеріали для роботи на різних етапах уроку; • добірка матеріалів з випереджального завдання для акторів, хранителів часу, істориків, журналістів, експертів.

Хід уроку

I. Оргмомент

Пролог (Музика, фрагмент кантати «Море» К. Чурльоніса, на екрані портрет Апостола Павла).

Актор
(на фоні музики)

*Если я имею дар пророчества,
Знаю все тайны,
Имею всякое познание и всю веру
Так, что смог горы переставлять,
То без любви я ничто.*

*Если раздам все имяние,
Отдам тело мо. на сожжение,
Я любовь не имею,
То нет мне в этом пользы.*

*И пророчества прекратятся,
И языки умолкнут,
И знание опразднится,
Я любовь никогда не перестанет.*

Апостол Павел

II. Актуалізація опорних знань.

Викладач: Це слова Апостола Павла, які він сказав нам, але ми їх так і не почули. Що ви про нього знаєте?

(Відповіді учнів)

Викладач: Так, але знаєте ви не все, тому слово хранителю часу та теологу.

Теолог: Мальта була торговим і культурним центром Середземномор'я. В 60-х роках н.е. біля її берегів потерпів катастрофу корабель, а серед урятованих пасажирів – Святий Апостол Павло – не тільки послідовник Христа, а фактично засновник християнської церкви. Він обернув в свою віру більшість мешканців Мальти, заснував тут собор Святого Іоанна.

Хранитель часу: В цьому храмі є фігура Запорожця, це один з трьох, які були особистими охоронцями Великого Магістра і дуже почитали Апостола Павла.

Викладач: До чого ж закликає Апостол?

Любовь никогда не перестанет.

Психолог: Але любов – це дуже складне почуття, нерідко провокує конфлікти.

Викладач: А ми труднощів не боїмося, бо вже вчили як виходити із конкретних ситуацій. Тож давайте пограємо в теоретичне лото «Конфлікти».

I, II варіанти

(Додаток 1) (По закінченні перевірте, чи успішно ви виконали завдання).

III. Мотивація навчальної діяльності

Викладач: Пропоную взяти слова Апостола Павла девізом нашої роботи, бо вони яскраво символізують тему уроку: «Соціум – суспільство людей». (Висвічується на екрані). Хіба може людина без любові?

Психолог: Пропоную взяти сьогодні на урок до любові ще й безконфліктність, бо Ч. Ліксон казав: *«Конфлікти – це норма життя. Якщо у вашому житті немає конфліктів, перевірте чи є у вас пульс?»*

Викладач: Згодні?

Викладач: Наша мета: дізнатися, що таке *соціум*, *соціальна стратифікація* та *соціальний статус*, зрозуміти, що саме від вас в майбутньому залежить доля України, її стабільність та безпека.

IV. Вивчення нового матеріалу.

На екрані епіграфи:

Жодне суспільство не може бути гіршим, ніж люди, з яких воно складається.

Геродот

Суспільство – це влада, а не люди.

Т. Шевченко

Суспільство – неконтрольована війна всіх проти всіх.

Г. Гоббс

Викладач: Запишіть у конспекті девіз, тему та епіграфи. До кінця уроку ви повинні вибрати той епіграф, який, на вашу думку, найбільше відповідає нашій темі. Урок ми сьогодні проводимо в відеокафе «Форум».

Словник: Форум – (лат. – forum) 1) площа в Давньому Римі, де проходили народні збори; 2) місце виступів, висловлювань, з'їзд, форум молоді.

Журналіст: А ще будемо заповнювати шпальти журналу, заносити в нього наші висновки.

Викладач: А назва – «Наші цінності», бо ще Микола Бердяєв (філософ українського походження) казав: *«Ми створили суспільство, яке усьому знає ціну, але не знає цінностей»*. До речі – назва орієнтовна, ви можете запропонувати свою.

І шпальта «Соціум»

Викладач: На уроках історії ви вивчали різні типи суспільних об'єднань. З якою метою люди об'єднувались? (Відповіді учнів)

Приєм «Акваріум»

Викладач: А зараз ділимося на 5 груп за темами:

- суспільство;
- суспільні відносини;
- соціальні інститути;
- соціальна структура;
- соціальний статус.

В ваші комп'ютери диференційовано внесені матеріали з цих тем, які потрібно самостійно опрацювати, а потім – навчити інших. (6 хв.)

(Після закінчення самостійної роботи коментарі учнів від кожної групи за підтримкою викладача на фоні презентації «Соціум»).

Викладач: Та чим же відрізняються **особисті відносини** від **соціальних**?

Викладач: Що ж ми залишимо на І шпальті журналу? Схему «Кохання» бо це і є **цінність**.

Запишіть у конспекти:

Словник: **Суспільство** (соціум) – сукупність цих форм і способів взаємодії та об'єднання людей.

Спільнота – сукупність людей, що характеризується певними єдиними ознаками (інтерес, умови життя і діяльності, близькість поглядів, спільна віра).

II шпальта «Стратифікація»

Музика.

*Призрачно все в этом мире бушующем
Есть только миг, за него и держись,
Есть только миг между прошлым и будущим,
Именно он называется жизнь...*

Викладач: Продовжуємо наш форум. Запрошую вас на **віртуальну екскурсію «Київська Русь»**.

Хранитель часу: Перед вами – «Руська Правда» - зведення законів Київської Русі. Тут є різні покарання за вбивство. Так, штраф за вбивство тіуна (управителя) дуже великий – коштує як 80 волів або 400 баранів. А життя смерда чи холопа набагато дешевше.

Викладач: Які висновки можна зробити про соціальну структуру Київської Русі, виходячи з «Руської Правди»? (Відповіді учнів).

– А на які групи поділялось суспільство в різні епохи? Стародавній Рим? Середньовічна Франція? Які відносини були між цими групами?

(Відповіді учнів).

Викладач: Отож, була нерівність у ті далекі часи.

Актор:

*Любой счастливой мысли появленье,
И дерзость строк, пришедших неспроста,
Все возникает с чувства удивленья.
Все начиналось с чистого листа*

М. Волошин

Проблемне питання:

Викладач: В якому суспільстві починалось з «чистого листа»?

Що викликало у вас «чуттєво удивлення»?

Презентація «Стратифікація»

(Викладач коментує слайди)

Словник:

Стратифікація – розташування пластів породи по вертикалі (геологія).

Соціальна стратифікація – розташування людей у статусній ієрархії (запис у конспекти)

Викладач: Пам'ятаєте питання перед презентацією? Оголошую навчальну паузу! Час зупинився.

Хвилина роздумів...

(музика)

Подумали? Добре. Це було **відстрочене запитання**. Ваші відповіді – це письмове домашнє завдання.

Експерт: Пропоную **«запитання ребром»**, тому буде **«вільний мікрофон»**.

- Що є найголовнішою причиною, яка змушує суспільство змінюватися?
(Незадоволеність базових потреб людей, насамперед – економічних).

- Чи є в Україні сучасна еліта, і чи є вона лідером нації та народу?

(Відповіді учнів).

Запрошую до дискусії

Історик: **«Свобода, рівність, братерство!»** – Великий лозунг Великої Французької революції, яка ознаменувала вступ людства в нову соціальну епоху. Нерівність людей хотіла знищити революція. Та чи рівні люди сьогодні? Сучасне суспільство – яке воно?

(Відповіді учнів).

Викладач: А зараз **«Анкета думок»**

Пам'ятаєте Українську Революцію Гідності 2014 року? Якими були її лозунги? Що ви здатні зробити, щоб вони здійснилися?

(Відповіді учнів).

- Що ми запишемо на II шпальту?

Актор: *Віддай країні крихітку себе.*

За це душа поповнюється світлом.

Л. Костенко

III шпальта «Україна – це ми»

Викладач: «Ми – народ»... - цими словами розпочинаються тексти конституцій багатьох демократичних суспільств. Цим наголошується, що основною цінністю країни є людина. При цьому чимало проблем, які постають перед державою, долаються заради людини – збереження її свобод, добробуту та якості життя. А як в Україні?

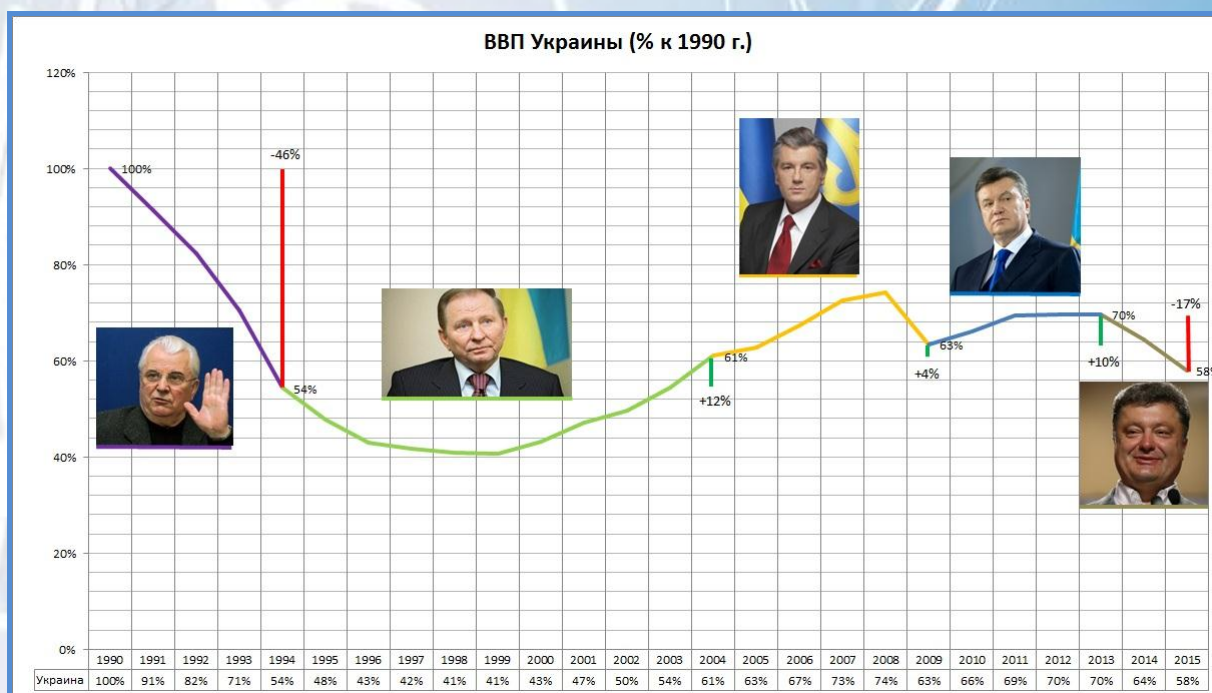
Історик: Дозвольте мені відіслати вас спочатку до Греції. Улюблений герой еллінських міфів син Зевса Персей особливо прославився двома подвигами. Він відрубав голову Медузі Горгоні та врятував приковану до скелі прекрасну Андромеду від жахливого чудовиська. На відміну від багатьох інших героїв син владики Олімпу всякий раз діяв розбірливо згідно з обставинами. Крім сили, сміливості та шляхетності він був наділений ще однією дорогоцінною якістю – **Мудрістю**. Канули в лету давні міфи, але не забутий їх сокровенний сенс. Тема, до якої ми підійшли, дуже не проста і однієї **Любові, Безконфліктності**, міркую, буде замало. Пропоную сьогодні на уроці (і в житті) при вирішуванні будь-якої проблеми керуватися ще й **Мудрістю**.

Викладач: Приймається! Повернемося до нашої теми. Згадаємо – на яких «китах» стоїть суспільство?

(Відповіді учнів).

Викладач: Так, **економіка, політика, культура**. Перед вами на екрані діаграма. Чи підтверджує вона слова К. Маркса: «**Політика – це сконцентроване вираження економіки**»?

(Відповіді учнів).

V. Узагальнення й систематизація знань.

Викладач: А зараз – «Аукціон ідей»

- Як боротися з бідністю?
- Чи потрібні нам олігархи?
- Що таке «якість життя» і чи є вона в Україні?

(Відповіді учнів, підсумки викладача).

П – Подумаємо

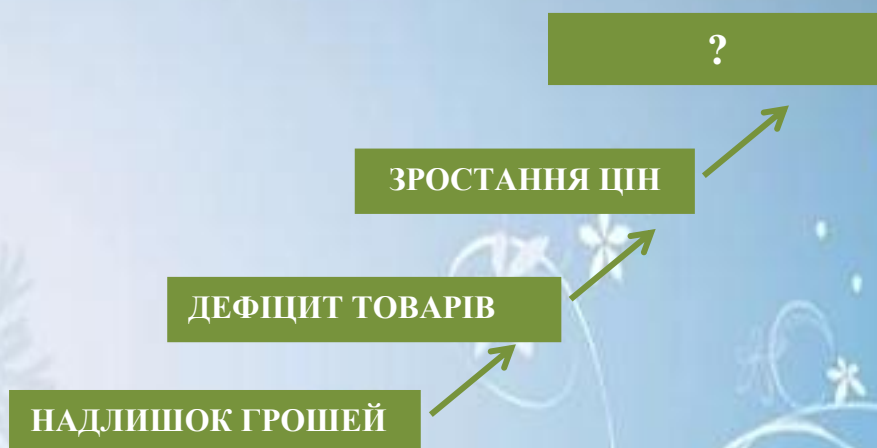
П – Поговоримо

П – Подискутуємо

ВИЗНАЧИТЕ ЯВИЩЕ

Питання: Яке економічне з'явлення демонструє цей ланцюжок? В світі? В Україні?

Викладач: Що ми напишемо на IV шпальті?

Актор: *Одна Батьківщина, і двох не буває,
Місця де родилися – завжди святі.
Хто рідну оселю свою забуває,
Той долі не знайде в житті.*

І. Василенко

(після оцінок) «Психологічний вітраж»

Хранитель часу: Імовірно, зовсім іншою була б наша історія, наше життя, коли б не руйнували, не відлітали, а навпаки, берегли і охороняли давні заповіді, стародавню Мудрість, приумножуючи її із покоління в покоління.

Актор: Згадаємо А. Баратинського:

*Предрассудок – не обломок
Древней правды: храм упал,
А руин его потомок
Языка не разгадал.*

Історик: Історично склалося так, що різні регіони України мають певні відмінності у мові, культурі, навіть в віруваннях. Вважається, що Львів є еталоном сучасної української культури, символом українського духу, отож усі повинні максимально наблизитися до цього еталону.

Експерт: Уявляєте, яка настане нудьга, коли Харків перетвориться у другий Львів, Одеса – у третій і т.д. Але одноманітність у культурі – це ж сирість!

Журналіст: Харків зустрічав представників 18 регіонів України, які з'їхались на Вертепний фестиваль (Вертепфест) проходив під девізом: «Схід і Захід – разом».

Викладач: Не у взаємознищенні, а у співробітництві споріднених культур можемо відстояти і зберегти свою самобутність. Відокремленість означає крах!

Так що ж ми напишемо на III шпальті?

- *Нам пора для України жити!*

Л. Українка

VI. Підсумки уроку

Викладач: Сьогодні ми гарно попрацювали, спираючись на ваш життєвий досвід. Уявили, що саме від вас залежить майбутнє України, її стабільність і безпека.

А зараз зробимо «**Букет настрою**». (Кожен на листочках – пелюстках пише своє враження від уроку і – на магнітну дошку).

- Який епіграф ви вибрали?
- Чому?
- Ваші оцінки.

Викладач: А зараз - «**Релаксація**».

- (Викладач бере в руку гранат, який весь урок лежав на столі).
 - Займіть зручне положення, заплющте очі, уявіть, що ви потрапили до Міста Краси. Розгляньте все навколо. Тут багато зелені, квітів. На самій площі росте величне дерево – гранат, бо його люблять мешканці, любитимемо і ми: воно родить прекрасні червоні плоди – гранати.

- Час повертатися. Подивіться навколо, усміхніться одне одному. Гляньте на цей гранат: в християнській релігії – це символ страждань, відродження та воскресіння! Саме те, що потрібно зараз Україні – **відродження та воскресіння**.

VII. Домашнє завдання.

1. Опрацювати матеріал підручника (стор. 72-90, особлива увага - матеріалу, якого на уроці не було).
2. Відповісти на запитання:
  - В якому суспільстві все починалось «с чистого листа»?
  - Що на уроці (і в житті) викликало у вас «чуття удивлення»?
3. Написати епітафію на символічну могилу героїв «небесної сотні».
4. Чи згодні ви з М. Павичем, який пише: «Якщо хочеш довго і щасливо прожити на землі, не щади себе ані в чому»? (Стаття в газету).
5. Випереджальне завдання:
  - Створити комп'ютерні презентації на теми: «Соціальна мобільність», «Перспективи розвитку соціуму».
  - Підготувати повідомлення на тему: «Великі слобожани» (Про вихідців з різних страт суспільства міста Харкова).

Примітка:

- 1, 2 – усім учням.
- 3 – I, II рівень.
- 4 – III рівень.
- 5 – IV рівень.

Викладач: **До зустрічі, дякую за працю вашої душі та розуму.**

*Покамест есть охота,
 Покуда есть друзья
 Давайте делать что-то,
 Иначе жить нельзя!*

Б. Чичибабин

Дидактичні матеріали

Соціум – політика, економіка, культура

Тема «Соціум» - одна із найскладніших і найважливіших як в курсі «Людина і світ», так і в сучасній Україні.

Тому всі дидактичні матеріали підібрані диференційовано з урахуванням складу груп; можливе використання на різних етапах уроку, а також для самоконтролю; в основі їх лежить методика **вітагенного навчання** (від лат. *vita* – життя, *deneses* – народжувати, тобто народжений життям), яка потребує опору на досвід життя.

Презентація на тему: «Соціум», «Стратифікація» - додається.

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗООСАД

Політика – сконцентроване вираження економіки.

К.Маркс

Питання: Хто і що в світі економіки ховається під масками цих тварин?

1. Акули;
2. Бик;
3. Дракони;
4. Зайці;
5. Лев;
6. Ведмідь;
7. Сом.

Екологічні та соціальні проблеми міста

*Мета держави –
це спільне просування
до високої якості життя*

Аристотель

- Затори вуличного руху.
- Використання енергії, вартість забезпечення теплом величезних житлових комплексів у місті є проблемою майбутнього.
- Забруднення повітря. Концентрація автомобілів і промислових підприємств призводить до забруднення повітря; у поєднанні з вологою дим та пил створюють смог.
- Утилізація відходів життєдіяльності міста, що займають все більше місця.
- Високий рівень шуму.

Завдання:

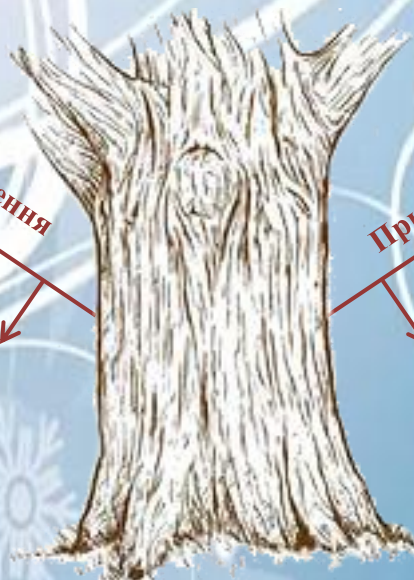
- Виберіть тільки ті проблеми, що характерні для Харкова.
- Що б ви дописали?
- Ваші пропозиції по їх вирішенню.

Дерево передбачень Що жде Україну?

- в економіці?
- в політиці?
- в культурі?

Імовірно

Припущення
Аргументи

Можливо

Припущення
Аргументи

- Чи бачити ви шляхи, щоб відмінити сучасні комунальні тарифи, ціни?
  - Чи потрібні дострокові вибори Верховної Ради, Президента?
  - Чи підтримуєте ви «блокаду» соцмереж («Вконтакті», «Однокласники»)
- Аргументуйте свої відповіді.

Тест «Соціум»

1. У чому полягає легітимність? Оберіть обов'язкові характеристики, що задовольняють її визначення.

А. закономірність приходу до влади	Г. щира народообраність влади
Б. законність приходу до влади	Д. насильницький приходу до влади
В. правильність приходу до влади	

2. Захист особистості та суспільства від загроз існуванню та стабільному функціонуванню забезпечує:

А. соціальна рівновага	Г. політична безпека
Б. політична стабільність	Д. соціальна безпека
В. соціальна стабільність	

3. До системи національної безпеки входять:

А. економічна безпека та соціальна безпека	Г. політична безпека й ідеологічна безпека
Б. соціальна безпека та політична безпека	
В. ідеологічна безпека й економічна безпека	

4. «Розумна» оболонка планети – це...

А. антропосфера	В. ноосфера
Б. техносфера	Г. стратосфера

5. Погляд на надзвичайні ситуації як регулятори чисельності населення називається...

А. соціально-екологічний песимізм	В. трагедія спільнот
Б. мальтузіанство	Г. теорія ноосфери

6. Перепис населення використовується для опису показників такої структури суспільства:

А. соціально-поселенська структура суспільства	В. соціально-класова
Б. соціально-професійна	Г. соціально-етнічна
	Д. соціальна-демографічна

7. Установіть хронологічну послідовність історично поширених стратифікаційних систем:

А. стани	Б. рабство	В. класи
----------	------------	----------

8. Установіть, які з указаних параметрів впливають на стратифікацію в сучасних умовах.

А. освіта	З. етнос	П. майно (отримане у спадок або накопичене – акції, маєтки, золото та ін.)
Б. походження	И. місце проживання	
В. стать	К. влада	
Г. раса	Л. інтелігентність	
Д. престиж	М. політична орієнтація	Р. Релігійна віра
Е. вік	Н. мова	
Ж. адміністративна позиція	О. прибуток (рівень зарплат)	

9. Група однокласників або однокласників в училищі є (оберіть правильні відповіді)

А. групою неформальною	Д. групою тиску	И. групою горизонтальною
Б. групою формальною	Е. групою великою	
В. групою ранговою	Ж. групою середньою	К. групою вторинною
Г. групою рівних	З. групою вертикальною	Л. групою первинною

10. Системами стратифікації є:

А. рабство, феодална роздробленість, клас та національність	В. класи, стани, статуси та ролі
Б. стани, рабство, класи та касти	Г. касти, класи, стани та етноси

Загрози суспільству

Екологічна проблема	Причини її розвитку	Засоби її вирішення та свідомого ставлення до ситуації
1. Кислотні дощі		
2. Потепління клімату		
3. Руйнування озонового шару Землі		
4. Опустелювання		
5. Забруднення навколишнього середовища		

Завдання: Заповніть таблицю.

Письменники – це еволюційні клітини суспільства

Курт Воннегут

Існує повір'я, що квіти конвалії – це щасливий сміх русалки Мавки, що перлинками розсипався по лісу, коли вона вперше відчула радість кохання.

Із часів Київської Русі конвалія символізувала приховану любов, яку в народі й по цей день називають серцевою хворобою.

А краплі конвалії допомагають полегшити серцевий біль.

Питання:

1. Що вам відомо про русалку Мавку?
2. Які ще персонажі «Лісової пісні» - це відголоски язичництва стародавніх слов'ян?
3. «Лісова пісня» Л. Українки – це народна пісня стародавніх слов'ян». (Ф. Бабій) Докажіть справедливість цього твердження.

Теоретичне доміно «Конфлікти»

Конфлікти – це норма життя. Якщо у вашому житті немає конфліктів, перевірте, чи є у вас пульс.

Ч. Ліксон

I група

Кульмінація	Майже всі шляхи розв'язання «мирного» конфлікту вичерпано
Конфлікт	Зіткнення сторін, поглядів, сил
Латентна фаза	Форма відкритої війни
Демонстративна фаза	Існує можливість припинення конфлікту
Батальна фаза	Усвідомлення необхідності пошуків виходу з конфлікту
Агресивна фаза	Фаза зародження конфлікту

II група

Політичний конфлікт	Ситуація, що зачіпає життєво важливі цілі різних країн та народів
Міжнародна криза	Зіткнення протиборствующих різних соціально-політичних сил
Війна	Різновид внутрішнього політичного конфлікту в державі
Тероризм	Повномасштабний конфлікт за допомогою організованої збройної боротьби
Громадянська війна й революція	Застосування сили, щоб привернути увагу та залякати супротивника

Відкрийте файл *Теоретичне доміно.xsl*, який знаходиться на **Робочому столі** в папці **Соціум**. На моніторах висвічуються «кості» доміно, їх потрібно правильно «з'єднати».

Наші цінності

Потрібен український Шерлок Холмс

I варіант

Соціум – це суспільство людей. А чи знаєте ви імена деяких з них? Вставте ім'я в «сліди на піску».

1. Пабло Пікассо був в захваті від робіт художниці ... (1900-1961). Побачив в 1954 році її роботи на виставці, назвав їх геніальними.
2. За часів англо-бурської війни (Південна Африка) в 1899-1902 рр. командир одного з загонів бурів, українець ..., врятував від розстрілу молодого англійського журналіста. Згодом той пособив ... вступити до Оксфордського університету в 1917р. Працював в уряді Української Народної Республіки. В 1943 р. ... помер в радянському таборі. Англійського журналіста звали ...

Відповіді на звороті картки:

1. Катерина Білокур.
2. Юрій Буряк та Уїнстон Черчилль.

II варіант

1. Одна з самих відомих у світі пісень – це ..., народна пісня, яку записав український композитор ... На YouTube різні виконавці ... збирають мільйони переглядів.
2. У 1240 р. ... майже зовсім був зруйнований монголо-татарами. До того ... був одним з величніших міст Європи: в 50 разів більш Лондона, в 10 – Парижа. Населення ... - 50 000 мешканців. Тільки через 600 років ... відновився.

Відповіді на звороті картки:

1. «Щедрик», Микола Леонтович.
2. Київ.

Політика

*Людина, яка
не знає минулого
не має майбутнього.*

М. Костомаров

Мартиролог

Самою небезпечною професією для життя є професія правителя.

Завдання: Напишіть, при яких обставинах загинули наступні правителі Київської Русі.

1. Київські князі Аскольд і Дір;
2. Князь Ігор Рюрикович;
3. Князь Святослав Ігорович;
4. Князь Ярослав Святославович.

Рік Японії в Україні

*Навіть рицар – герой
Біля розквітлої сакури
Стає звичайнісіньким вояком.*

Мацуо Босьо

Запитання	Японія	Україна
1. Чи знаєте ви, яка рослина є символом Японії? А України?	сакура	калина
2. Чому японці переконані, холодний чай і холодний рис терпимі, а холодний погляд і холодні слова нестерпні?		
3. Чи згодні ви з японцями, що, найлютішу змію можуть здолати маленькі мешканці мурашника?		
4. Як ви розумієте вислів японських мудреців: «Терпіння – життєвий скарб»?		

Завдання: Заповніть таблицю за зразком.

Рік Японії в Україні

*Різні звичаї, різні культури,
але все одно – люди, а це –
об'єднує.*

В. Гонтар

Свята Японії	Свята України
День народження імператора	
День хлопчиків	
День дівчаток	
Свято милування квітучою сакурою – (ханамі), квітучою сливою, квітучим персиком	
День дітей	
День повноліття	
День зелені	Свято Івана Купала
День шанування старості	
День культури	

Завдання: Заповніть таблицю.